

SECTIO 6ta.

Transactionis, modò suis non fuerit denudata requisitis, effectus rursus est, quòd litem impediat, potèstque Transactionis exceptio etiam ante litem contestatam opponi, habet enim illa vim rei judicatæ, hujus autem exceptionem antè litem contestatam opponi posse notum est. . 2dus Quòd finem liti, & controversiæ imponat. *L. 10. C. 1.* Quo respectu non minorem vim, quàm res judicata, habere dicitur. *L. 20. C. h. t.* 3tius Quòd partes ad rem promissam tradendam, vel aliquid remittendum, vel factum præstandum obliget, competentia ad hoc Juris remedia tribuendo. 4tus, Quòd major 25. annis à Transactione, non coactè confectâ, & Juramento consolidatâ, resiliens non tantùm actione pro eo, quod transactum est, competente, rerumque ex ejusmodi conventionè obtentarum emolumento privetur, verùm etiam infamiâ Juris mediatâ contaminetur. *L. 41. C. h. t.* 5tus, Quòd Actor stando Transactione pœnali Adversarium suum aut ad implementum faciendum, aut ad pœnam solvendam obligatum habeat. *L. 10. §. 1. D. de Pact. & si clausula: Rato nihilominus manente Transactionis pacto* — adjecta fuerit, non adimpletâ à reo fide tam res transacta, quàm pœna exactioni subjaceat. *L. pen. D. h. t. L. 17. C. eod.*

SECTIO 7ma.

Ad fata Transactionis nunc tandem propero, illa autem hæc subit rursus, si requisita superiùs recensita etiam disjunctivè defecerint, quando enim de consensu transigentium non patescit, aut libera his disponendi facultas deficit, aut res nullo sensu dubia existit, nemo sensatus Transactionem subesse tuebitur. 2dò Firmitatem non habet Transactio, si eadem falsis ex instrumentis, per falsos testes, cæterasque probationum species falsitate inrixas inita fuerit, aut causâ transigendi postmodùm calumniosa apparuerit. *L. pen. C. h. t.* Quod usque adeò verum est, quantumvis jusjurandum interpositum fuerit, ità tamen, ut, si de pluribus causis, vel capitulis eadem Pactiones, seu Transactiones initæ fuerint, illa tantummodò causa, vel pars retractetur, quæ falso ex instrumento composita convicta fuerit, alia autem capitula firma subsistant. *Cit. L. pen.* Sub prætextu tamen instru-

menti post repertam Transactionem bona fide finitam rescindi Jura non patiuntur, verba sunt *L. 19. C. h. t.* ; atque hoc ita ex utilitate publicâ meritò constitutum ad evitandas litium molestias, earumque dubium, ac incertum eventum, estque Transactionis eadem auctoritas, quæ rerum judicatarum, has autem sub specie instrumentorum postea reperorum restaurari exemplo grave dicitur in *L. 4. C. de Rejud.* Causas duntaxat excipio pupillares, & Reipublicæ *L. 35. De Rejud. L. 3. C. de Jure Reip.* . 3tio Si Transactio dolo, metuve extorta fuerit, nullitatis remedio subjacet. *L. 13. C. h. t.* . 4to demum deficit Transactio, si quid emerferit, de quo transigentes non cogitarunt. *Arg. L. 35. D. de Pact.* Hinc filiam, quæ inofficiosi querelam intentavit, & ob dubium, quem sibi persuadebat, litis eventum cum hærede transegit, postea autem querelam nullitatis sibi competiisse reperit, hanc intentare posse Jure dixeris.

Sed an Transactio unius etiam dissensu infirmabitur, sive, quòd alterum Transactionis pœniteat, sive, an dans poterit pœnitere, & à Transactione recedere, si alterius ex parte adimplementum nondum fuerit infectum? ita vulgus olim credidit, & eandem adhuc hodie alit hæresin, verum hanc in rem aperta est Decisio contraria in *L. 39. C. h. t.* ibi = *Quamvis eum, qui pactus est, statim pœniteat, Transactio tamen rescindi, & lis instaurari non potest, & qui suadet intra certum tempus licere à Transactione recedere, falsum adseveravit.* Böhmér in *Introd. ad D. h. t. §. 13.*

Ne igitur præjudicium emergat, consultum habe, ut Transactioni subnectatur pactum, quòd, si alter foedifragus extiterit, illa ipso Jure convellatur. *L. 17. C. h. t.* quo casu, ubi quis in lite desiit, incipere iterum poterit, idem teneto, si alter contraventioni consenserit, sic enim pristina actio per Transactionem sopita alteri restituetur. *L. 14. C. h. t.*

At quid statuendum erit, si alteruter transigentium ultra dimidium læsus fuerit, num hoc casu Transactio rescindi poterit?

Negativa Juris Textibus ubique firmata reperitur, etenim in Jure clarum, & pluries decusum est, quòd Transactionis semel legitimè celebratæ non minor sit auctoritas, quàm Sententiæ, quæ in rem judicatam transiit.

Cap. 1. §. b. l. 20. C. h. t. Talis autem nullo amplius prætextu, aut allegatione læsionis ultrà dimidium rescindi potest, *Arg. tot. tit. Cod. Sentent. rescind. non poss. l. fin. Cod. de Error. Advocat. l. 4. C. de Re jud.* imò Transactio æquiparatur rei per jusjurandum decisæ, & ista majorem, quàm res judicata, firmitatem habere dicitur in *L. 2. D. de Jurej.* Lis autem per jusjurandum finita sub nullo amplius simili prætextu resuscitari potest. *L. 5. §. 2. & L. 9. §. 1. D. eod.*

Ad idem Textus est satis clarus in *L. 78. §. fin. D. ad SC. Trebell.* ubi J.C. ait: Quòd, si hæres fiduciarius hæredibus fidei - commissariis quadruplò minus, quàm in hæreditate fuerat, restituerit, iidem etiam ad reliquum contra hæredem fiduciarium adhuc agere possint, NB. si inter eosdem transactum non sit &c. ità, ut à contrario, si inter eosdem transactum fuerit, fidei - commissariis contra fiduciarium actio non pateat, quantumvis quadruplò minùs acceperint, quàm ipsis debebatur, quæ utique est læsio ultrà dimidium. Huc & facit ratio satis stringens, quòd nempè quasi impossibile sit illi, qui cum altero transigit, læsionem exinde ultrà dimidium probatam dare, id quod tamen ad intentandum ex *L. 2. C. de Rescind. vend.* Remedium requiri notoritas firmat, cum enim Transactio non ineatur, nisi super re dubià, & incertà, incertus autem semper sit litis exitus, ità, ut talis transigens nunquam scire possit, quid & quantum in Judicio per Sententiam obtenturus fuisset, si fortè non transigisset. *Arg. L. 51. D. de Pecul.* Ità talis nunquam probare poterit se reverà ultrà dimidium transigendo læsum esse, eo ipso, quòd etiam per litem suam, si illam prosecutus fuisset, non plùs, vel saltem paulò minus fortè obtinuisset, ità, ut quotiescunque res aliqua dubia adhuc est, & incerta, exinde nulla læsio prætendi possit, uti rescribit in alio simili casu Imperator in *L. 17. C. de Usur. vid. Vinnius in Quest. select. Lib. 1. cap. 57.* & hæc de Jure indubia credo, de praxi eadem est opinio *Meyi Part. 4. Decis. 30.* ubi ità judicatum refert, *Gaillii 2. Obs. 70. N. 3. seqq.* & aliorum, quos ibidem allegat, Juris Interpretum, quam opinionem ibidem *N. 12.* tanquam veriozem *Camærae Imperialis* pronunciationes aliquoties secutas meminit. Ego ab ho-

rum Sententiâ divortium facere theticè erubescens temporis angustia metam
imperante Differtationi limites pono.

THESES PARERGÆ

EX

Jure Canonico.

1. Non uti emptioni venditioni, ita etiam pignori Lex Commissoria rectè
adjicitur.
2. Ecclesiam instructam esse potestate Sacri Regiminis verè authoritativi
contrà Protestantes statuo.]
3. Clericos privilegio fori inutiliter renuntiare non dubito.

Ex Jure Naturali.

1. Principium adæquatum cognoscendi, num. quid sit Juris Naturalis, est
bonum universale naturæ.
2. Jus Naturæ absolutum penitus est immutabile.
3. Divisionem Juris Naturalis in primævum & secundævum respuo.

Ex Jure Gentium.

1. Principium efficiens Juris Gentium non sunt Pacta, & Conventiones in-
ter Gentes factæ, sed Deus, quatenus est Author Gentium.]
2. Contractus b. f. metu injusto extortus nullitatis subjacet remedio.
3. Pacta cum Hæreticis, & Infidelibus inita servari oportet.

Ex Jure Civili.]

1. Legitima Trebellianiam non absorbet.
2. Mulier apud minorem intercedens ex intercessione obligatur, si princi-
palis solvendo non fuerit.